

โครงการคุณธรรม
เรื่อง พื้นที่ ๕ ส ก่อเกิดจิตสาธารณะ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑
ปีการศึกษา ๒๕๖๕

นางสุรินทร์ วุดขุมนารี
ครูที่ปรึกษา

โรงเรียนหนองแขวงวิทยา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

คำนำ

จากการสำรวจพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 พบว่า นักเรียนส่วนมากไม่ช่วยกันทำกิจกรรม 5 ส ด้วยหลายสาเหตุ เช่น นักเรียนขี้เกียจ นักเรียนเกียจกัน นักเรียนแบ่งเวลาไม่เป็น จึงทำให้พื้นที่ 5 ส สกปรก ไม่เป็นระเบียบ เรียบร้อย ตามวัตถุประสงค์ของงาน 5 ส

โครงการเรื่อง “พื้นที่ 5 ส ก่อเกิดจิตสาธารณะ” นี้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 จัดทำขึ้นเพื่อนำเสนอวิธีการที่จะแก้ปัญหการทำความสะอาดเขตพื้นที่รับผิดชอบ 5 ส และส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรมด้านจิตสาธารณะ คือการนำหลักธรรมคำสอนมาใช้เกี่ยวกับสังคหวัตถุ 4 การประพฤติตนให้มีจิตสาธารณะต่อส่วนรวม และการสร้างนวัตกรรมขึ้นมาเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาดังกล่าว

คณะผู้จัดทำขอขอบคุณครูที่ปรึกษา และคณะครูทุกท่านที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำโครงการ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านโครงการนี้จะได้รับความรู้ และเป็นแนวทางสำหรับการทำโครงการคุณธรรมต่อไป หากโครงการเล่มนี้มีสิ่งใดผิดพลาดประการใด ก็ขออภัยมา ณ โอกาสนี้

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1

สารบัญ

	หน้า
คำนำ.....	ก
สารบัญ.....	ข
บทที่ 1 บทนำ	
ที่มาและความสำคัญของโครงการ.....	1
วัตถุประสงค์.....	1
ปัญหาที่ต้องการแก้ไข.....	1
สาเหตุของปัญหา.....	1
กลุ่มเป้าหมาย.....	1
วิธีแก้ปัญหา.....	2
นวัตกรรมการดำเนินงาน.....	3
หลักธรรมที่เกี่ยวข้อง/พระราชดำรัส.....	4
ความเชื่อมโยงสู่คุณธรรมอัตลักษณ์.....	4
วิธีวัดและประเมินผล.....	4
เครื่องมือการวัดผล.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรงเรียน.....	5
พระบรมราโชวาทเกี่ยวกับความมีจิตสาธารณะ.....	6
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความมีจิตสาธารณะ.....	7
ความหมายของจิตสาธารณะ.....	7
องค์ประกอบของจิตสาธารณะ.....	8
รูปแบบของจิตสาธารณะ.....	12
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม 5 ส.....	13
ความหมายและความสำคัญของ 5 ส.....	13
หลักธรรมที่เกี่ยวข้อง.....	17
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงาน	
ขั้นตอนในการดำเนินงาน.....	19
ตัวชี้วัด.....	19
วิธีการวัดและประเมินผล.....	19

	หน้า
แผนภูมิแสดงขั้นตอนในการดำเนินงาน.....	20
โมเดลการทำงาน.....	21
แบบบันทึกกิจกรรมจิตสาธารณะ.....	22
แบบสรุปกิจกรรมจิตสาธารณะ.....	23
แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะ.....	24
แบบบันทึกคะแนนการตรวจกิจกรรม 5 ส.....	25
บทที่ 4 ผลการดำเนินงาน	
ผลการศึกษา.....	26
สรุปคะแนนการทำกิจกรรม 5 ส.....	26
สรุปคะแนนพฤติกรรมความมีจิตสาธารณะ.....	32
บทที่ 5 สรุปผลการดำเนินงาน	
ภาพของความสำเร็จที่เกิดขึ้น.....	33
สรุปผลการดำเนินงาน.....	33
ข้อเสนอแนะ.....	33
บรรณานุกรม.....	34
ภาคผนวก.....	35
รูปภาพขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม.....	36
รูปภาพการทำกิจกรรม 5 ส.....	37
รูปภาพการทำกิจกรรมจิตสาธารณะ.....	38
โมเดลการทำงาน.....	39
การถอดบทเรียน.....	40

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของโครงการ

การดำเนินชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 พบว่า ในการทำกิจกรรมส่วนรวมของห้องเรียน เพื่อนในห้องส่วนมากจะไม่ค่อยช่วยกัน หรือไม่คอยให้ความร่วมมือ ในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การทำกิจกรรม 5 ส ทำให้พื้นที่ 5 ส ไม่สะอาด และงานอื่นๆ ประสพผลสำเร็จเท่าที่ควร

ดังนั้นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 จึงมีความสนใจที่จะแก้ปัญหาดังกล่าวให้หมดสิ้นไป ด้วยการจัดทำโครงการคุณธรรมเรื่อง พื้นที่ 5 ส ก่อเกิดจิตสาธารณะ เพื่อให้นักเรียนมีจิตสาธารณะต่อส่วนรวมมากขึ้น

1) วัตถุประสงค์

3.1 ด้านความรู้ (Knowledge)

- เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน
- เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องจิตสาธารณะ

3.2 ด้านกระบวนการปฏิบัติ (Process)

- เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการวางแผนการทำงานร่วมกัน

3.3 ด้านเจตคติ (Attitude)

- เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ
- เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีในการทำงานเพื่อส่วนรวม

2) ปัญหา

นักเรียนในห้องส่วนมากจะไม่ช่วยกัน หรือไม่คอยให้ความร่วมมือ ในการทำกิจกรรมต่างๆ

โดยเฉพาะกิจกรรม 5 ส

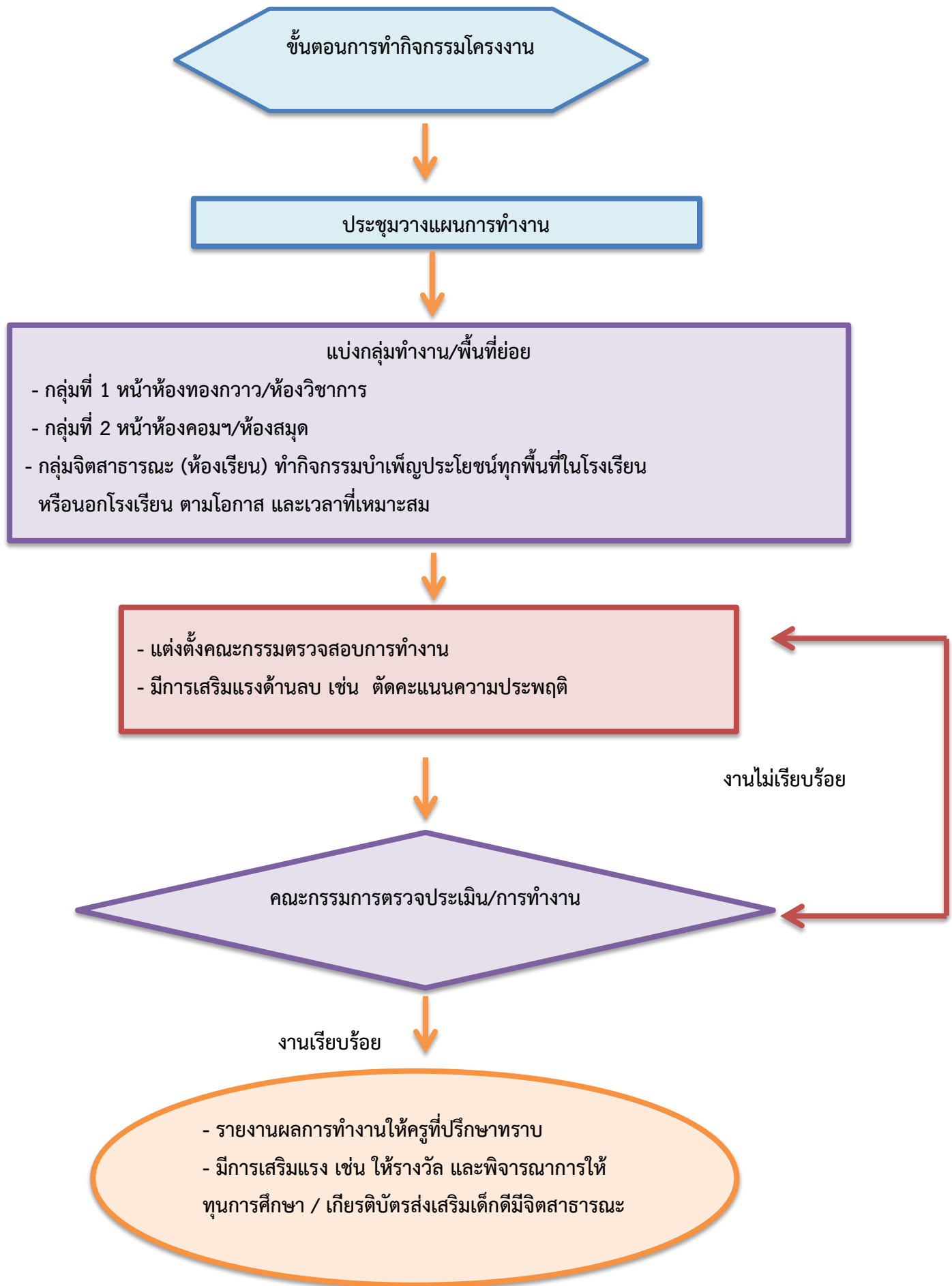
3) สาเหตุของปัญหา

- ขาดจิตสาธารณะในการช่วยงานส่วนรวม เมื่อเห็นเพื่อนทำงานก็ไม่คิดจะช่วยเหลือ

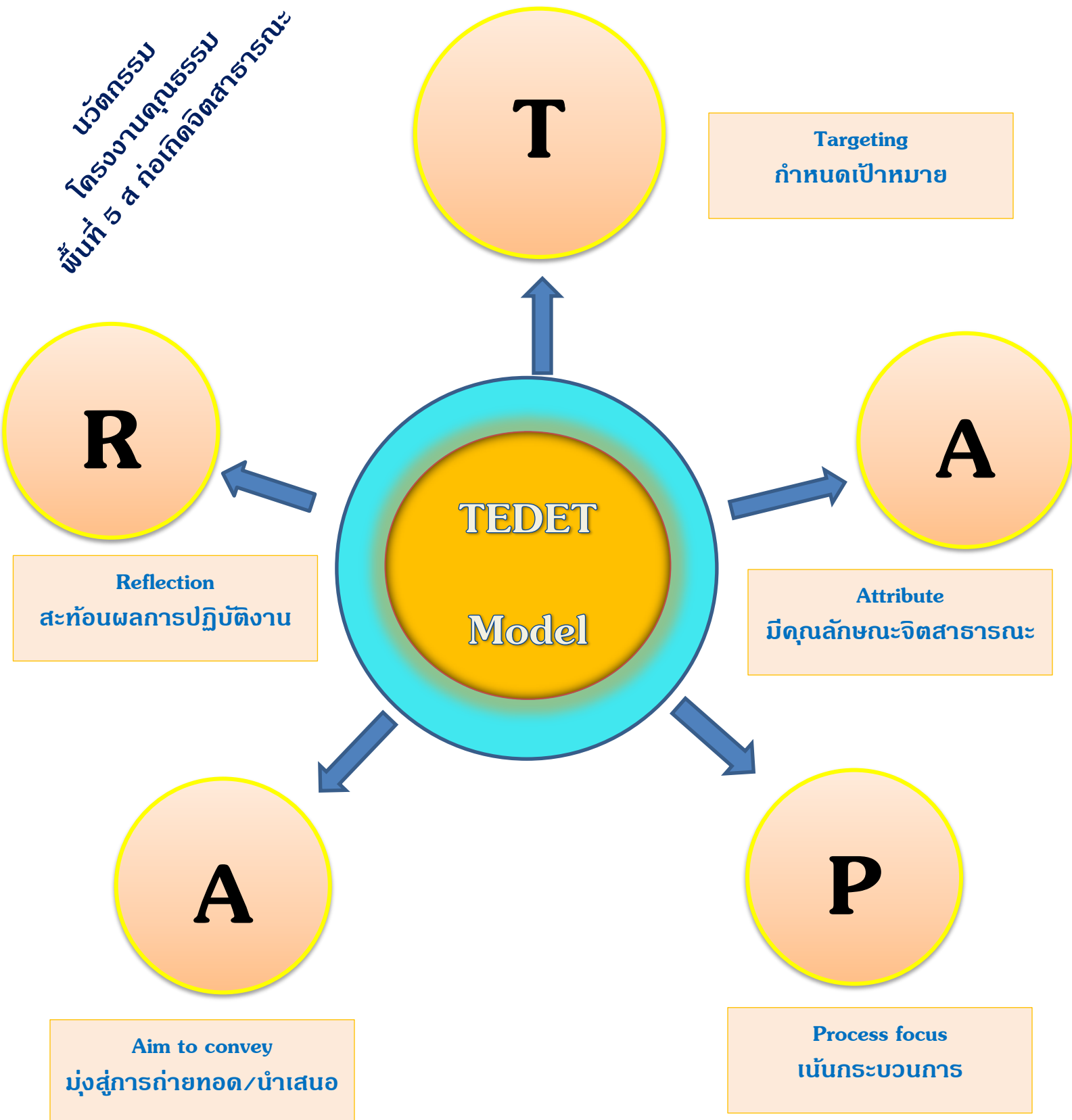
4) กลุ่มเป้าหมาย

- **เชิงปริมาณ** : นักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนหนองแขงวิทยา จำนวน 20 คน
- **เชิงคุณภาพ** : นักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนหนองแขงวิทยา มีจิตสาธารณะ
- **เป้าหมายระยะสั้น** : นักเรียนร้อยละ 70 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 เน้นกิจกรรมการมีส่วนร่วมทุกคนในชั้นเรียนและทำความสะอาดพื้นที่ 5 ส ทุกวันที่มาโรงเรียน
- **เป้าหมายระยะยาว** : นักเรียนร้อยละ 100 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 มีจิตสาธารณะในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันและตระหนักถึงมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมพื้นที่ 5 ส ของห้องเรียนและภายในบริเวณโรงเรียน

5) วิธีแก้ไขปัญหา

นวัตกรรม
โครงการคุณธรรม
พื้นที่ 5 ส ก่อเกิดจิตสาธารณะ

6) หลักธรรมที่นำมาใช้

หลักธรรม สังคหวัตถุ 4 ได้แก่

- ทาน เป็นการอนุเคราะห์ด้วยความเมตตาปราณี การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่กัน
- ปิยวาจา เป็นการให้คำแนะนำหรือตักเตือนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ด้วยการพูดที่น่าฟัง
- อัตถจริยา การประพฤติตนให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม
- สมานัตตา การปฏิบัติให้ตนเสมอต้นเสมอปลาย
- พระราชดำรัส/พระราชดำริ

“การทำความดี แม้ไม่มีใครชื่นชมยินดี... ก็ต้องทำ การทำความดี แม้ต้องฝืนใจทำ.. ก็ต้องทำ, การทำความดี แม้ไม่มีใครเห็น... ก็ต้องทำ การทำความดี แม้ไม่เห็นผลตอบแทน..ก็ต้องทำ การทำความดี แม้มีเวลาน้อยนิด...ก็ต้องทำ”

“ต่างคนต่างมีหน้าที่ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าทำเฉพาะหน้าที่นั้น เพราะว่าถ้าคนใดทำหน้าที่เฉพาะของตัวเองโดยไม่มองไม่แลคนอื่น งานก็ดำเนินไปไม่ได้ เพราะเหตุว่างานทุกงานจะต้องพาดพิงกันจะต้องเกี่ยวโยงกัน ฉะนั้นแต่ละคนจะต้องมีความรู้ถึงงานของผู้อื่นแล้วช่วยกันทำ”

7) ความเชื่อมโยงสู่คุณธรรมอัตลักษณ์

- เชื่อมโยงกับคุณธรรมเป้าหมาย : ความมีจิตสาธารณะ
- พฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก : นักเรียน ม.5/1 ช่วยกันทำความสะอาดพื้นที่ 5 ส

8) วิธีการวัดและประเมินผล

10.1 วิธีการวัดผล

- สังเกตพฤติกรรม

10.2 เครื่องมือการวัดผล

- แบบประเมินพฤติกรรม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนสามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม
2. นักเรียนมีคุณธรรมด้านความมีจิตสาธารณะมากขึ้น

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานโครงการคุณธรรมเรื่อง “พื้นที่ 5 ก่อเกิดจิตสาธารณะ” ในครั้งนี้ คณะผู้จัดทำได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำโครงการในครั้งนี้ ตามประเด็นสำคัญในการดำเนินโครงการ ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบริบทโรงเรียนหนองแขวงวิทยา
2. พระบรมราโชวาทเกี่ยวกับความมีจิตสาธารณะ
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ
  - 3.1 ความหมายของจิตสาธารณะ
  - 3.2 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ
  - 3.3 รูปแบบของจิตสาธารณะ
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม 5 ส
  - 4.1 ความหมายของกิจกรรม 5 ส
  - 4.2 ความสำคัญของกิจกรรม 5 ส
  - 4.3 ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จกิจกรรม 5 ส
5. หลักธรรมที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรงเรียนหนองแขวงวิทยา

โรงเรียนหนองแขวงวิทยา ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 25 หมู่ที่ 1 ตำบลหนองแขวงใต้ อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี รหัสไปรษณีย์ 47120 โทรศัพท์ 0-4275-6844 website [http:// : www.nwww.ac.th](http://www.nwww.ac.th) email : school.nwww@gmail.com มีเขตพื้นที่บริการประกอบด้วยหมู่บ้าน 8 หมู่บ้าน ได้แก่ ดอนกลอย บ้านศรีสว่าง บ้านหนองแขวง บ้านโคกก่องหนองแขวง บ้านรุ่งพนาไพร บ้านนาบัวพัฒนา บ้านนาบัว บ้านโพธิ์สว่าง ภาพรวมชุมชนในพื้นที่การบริหารมีสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการด้านต่าง ๆ ดังนี้

โรงเรียนหนองแขวงวิทยา ตั้งอยู่ในชุมชนระดับตำบล คือตำบลหนองแขวง และตำบลหนองแขวงใต้ อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี อยู่ห่างจากอำเภอมวกเหล็กประมาณ 14 กม. อยู่ห่างจากจังหวัดสระบุรีประมาณ 87 กม. ราษฎรที่อาศัยในชุมชนส่วนใหญ่เป็นชาวพื้นบ้านชาวอีสานมีอาชีพทำนาและรับจ้าง นับถือศาสนา พุทธ และศาสนาคริสต์ เป็นบางส่วนรายได้ประมาณ 20,000 – 50,000 บาท / ปี การดำรงชีวิตเป็นแบบสังคมชนบทพื้นบ้าน ยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ โรงเรียนจึงมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และให้บริการแก่ชุมชนเป็นส่วนใหญ่ในด้านบุคลากร สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ราษฎรในชุมชนแห่งนี้เมื่อเสร็จภารกิจจากการทำนาแล้วมักจะอพยพไปทำงานรับจ้าง ตัดอ้อย กรีดยาง ในต่างจังหวัด มีผลทำให้บุตรหลานที่มาศึกษาเล่าเรียน

ต้องขาดโรงเรียน หรือต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน การเดินทางมาติดต่อกับโรงเรียนจะใช้ รถจักรยานยนต์ และรถรับส่งนักเรียน เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากไม่มีรถโดยสารประจำทางสำหรับบางหมู่บ้านจากลักษณะดังกล่าว จึงทำให้ค่านิยมที่สำคัญของชุมชน ต้องรอรับการบริการจากโรงเรียนได้แก่ เครื่องแบบนักเรียน ทุนการศึกษา อุปกรณ์การเรียนจากเงินอุดหนุนและเงินปัจจัยพื้นฐาน เป็นส่วนใหญ่

ปัจจุบันโรงเรียนหนองแขวงวิทยาเป็นโรงเรียนขนาดกลาง เปิดทำการสอน 2 ระดับ คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีการศึกษา 2565 มีนักเรียนจำนวน 274 คน มีครูและบุคลากรทางการศึกษา 19 คน (แผนปฏิบัติการโรงเรียนหนองแขวงวิทยา : 2565 1-4)

พระบรมราโชวาทเกี่ยวกับความมีจิตสาธารณะ

“ต่างคนต่างมีหน้าที่ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าทำเฉพาะหน้าที่นั้น เพราะว่าถ้าคนใดทำหน้าที่เฉพาะของตัว โดยไม่มองไม่แลคนอื่น งานก็ดำเนินไปไม่ได้ เพราะเหตุว่างานทุกอย่างจะต้องพาดพิงกัน จะต้องเกี่ยวโยงกัน ฉะนั้นแต่ละคน จะต้องมีความรู้ถึงงานของผู้อื่น แล้วช่วยกันทำ “

- พระราชดำรัส พระราชทานแก่ คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ

เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๓

“ การปิดทองหลังพระนั้น เมื่อถึงคราวจำเป็นก็ต้องปิด ว่าที่จริงแล้วคนโดยมาก ไม่ค่อยชอบปิดทองหลังพระกันนักเพราะนึกว่าไม่มีใครเห็น แต่ถ้าทุกคนพากันปิดทองแต่ข้างหน้า ไม่มีใครปิดทองหลังพระเลย พระจะเป็นพระที่งามบริบูรณ์ไม่ได้ “

- พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๐๖

(<https://edu.chula.ac.th/sites/default/files/2019-07>)

“การทำความดี แม้ไม่มีใครชื่นชมยินดีความดี แม้ต้องฝืนใจทำ.. ก็ต้องก็ต้องทำ การทำ ... ทำ,การทำความดี แม้ไม่มีใครเห็น ...ก็ต้องทำ การทำความดี แม้ไม่เห็นผลตอบแทนก็ต้องทำ การทำ.. ความดี แม้มีเวลาน้อยนิด...ก็ต้องทำ”

“ต่างคนต่างมีหน้าที่ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าทำเฉพาะหน้าที่นั้น เพราะว่าถ้าคนใดทำหน้าที่เฉพาะของตัว โดยไม่มองไม่แลคนอื่น งานก็ดำเนินไปไม่ได้ เพราะเหตุว่างานทุกอย่างจะต้องพาดพิงกันจะต้องเกี่ยวโยงกัน ฉะนั้นแต่ละคนจะต้องมีความรู้ถึงงานของผู้อื่นแล้วช่วยกันทำ”

พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วันที่ 19 กรกฎาคม 2528

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความมีจิตสาธารณะ

ความหมายของจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะ เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ข้อที่ 8 ของหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการนำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านจิตสาธารณะไปพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลนั้น จำเป็นต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะของจิตสาธารณะอย่างชัดเจนโดย พิจารณาจากนิยาม ตัวชี้วัด พฤติกรรมบ่งชี้ และเกณฑ์การให้คะแนน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

จิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

ผู้ที่มีจิตสาธารณะ คือ ผู้ที่มีลักษณะเป็นผู้ให้และช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันความสุขส่วนตนเพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เข้าใจ เห็นใจผู้อื่น มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยร่างกาย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ 9 สติปัญญา ลงมือปฏิบัติเพื่อ แก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม ให้เกิดในชุมชนโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน, 2553)

จิตสาธารณะ (อ่านว่า จิต-สา-ทา-ระ-นะ) ประกอบด้วยคำว่า จิต กับ สาธารณะ. จิต หมายถึง ใจ หรือสิ่งที่ทำหน้าที่คิด นึก และรู้. สาธารณะ หมายถึง ทั่วไป เพื่อประชาชนทั่วไป. จิตสาธารณะ หมายถึง สำนักหรือความคิดที่จะทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้แก่สังคม หรือคนทั่วไป

คนที่มีจิตสาธารณะมักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมกิจกรรมของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ต่อสังคม ต่อประเทศชาติ มีสำนึกและยึดมั่นในระบบคุณธรรม และจริยธรรมที่ดีงาม ไม่ทำอะไรที่เป็นโทษต่อคนหมู่มาก ไม่นิ่งดูตาย หากเห็นว่าตนจะทำได้ที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมได้แม้จะเพียงเล็กน้อยก็จะทำ
(ที่มา : บทวิทยุรายการ “รู้ รัก ภาษาไทย” ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2554 เวลา 7.00-7.30 น)

จิตสาธารณะ คือ จิตของคนที่รู้จักความเสียสละ ความร่วมมือร่วมใจ ในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม จะช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ช่วยกันพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ช่วยแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม

สรุป จิตสาธารณะ หรือจิตสำนึกสาธารณะ คือ จิตสำนึก (Conscious) เป็นการตระหนักรู้ตัว หรือเป็นจิตส่วนที่รู้ตัว รู้ว่าทำอะไร อยู่ที่ไหน เป็นอย่างไรขณะที่ตนอยู่นั่นเอง ส่วนคำว่า สาธารณะ (Public) เป็น การแสดงออกเพื่อสังคมส่วนรวม เป็นการบริการชุมชน ทำประโยชน์เพื่อสังคม ถ้าเป็นสิ่งที่ของก็ต้องใช้ประโยชน์ร่วมกัน เมื่อนำสองคำมารวม หมายถึง การตระหนักรู้ตน ที่จะทำอะไรเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

องค์ประกอบของจิตสาธารณะ

องค์ประกอบของจิตสำนึกสาธารณะ หรือจิตสาธารณะนั้น มีการแบ่งองค์ประกอบที่แตกต่างกันไปตามระดับอายุของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ซึ่งได้แบ่งองค์ประกอบของจิตสำนึก ไว้ ดังนี้

สมพงษ์ สิงหะพล (2542: 15 – 16) ได้กล่าวถึงจิตสำนึกว่า มีอยู่ 3 ด้านหลักๆ คือ

1. จิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง (Self Consciousness) เป็นจิตสำนึกเพื่อพัฒนาตนเองทำให้ตนเองเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จิตสำนึกด้านนี้ การศึกษาไทยมุ่งเน้นปลูกฝังมานาน เกิดบ้างไม่เกิดบ้าง ไปตามสภาพการณ์ เป็นจิตสำนึกแบบคลาสสิกที่ทุกสังคมพยายามเหมือนกันที่จะ สร้างให้เกิดขึ้นให้ได้ เช่น ความขยัน ความรับผิดชอบ ความมานะอดทน เป็นต้น เป็นจิตสำนึกที่ถูกปลูกฝัง และมีมานานตามสภาพสังคมไทย

2. จิตสำนึกเกี่ยวกับผู้อื่น (Others Oriented Consciousness) เป็นจิตสำนึกของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของคนในกลุ่มชนหนึ่ง สังคมหนึ่ง เช่น ความเห็นอกเห็นใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสามัคคี เป็นต้น เป็นจิตสำนึกที่คนไทยส่วนใหญ่ถูกหล่อหลอมมาจากพื้นฐานดั้งเดิมของวัฒนธรรมไทยอยู่แล้วสร้างกันได้ไม่ยากนัก

3. จิตสำนึกเกี่ยวกับสังคม หรือจิตสำนึกสาธารณะ (Social or Public Consciousness) เป็นจิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสำคัญในการอยู่ร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์ เป็น กลุ่มเดียวกัน เป็นจิตสำนึกที่คนไทยยังไม่ค่อยมี และขาดกันอยู่มาก เพราะพื้นฐานความเป็นมาของสังคมไทย สมควรที่จะรีบพัฒนาขึ้นโดยเร็ว เช่น จิตสำนึกด้านเศรษฐกิจ จิตสำนึกด้านการเมือง จิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม จิตสำนึกด้านสุขภาพ เป็นต้น

นอกจากนั้นมีการศึกษาองค์ประกอบของจิตสาธารณะ ในลักษณะการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์สาธารณสมบัติต่างๆ มีการศึกษาองค์ประกอบที่แตกต่างกันไป และใช้คำที่แตกต่างกันไปตามระดับอายุของกลุ่มที่ศึกษา ดังรายละเอียด ดังนี้

สิริมา ภิญโญนนท์พงษ์ (2544: 26 – 31) ได้กล่าวถึงจิตสาธารณะของเด็กในลักษณะของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไว้ว่า วัยเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 8 ปี เป็นระยะที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาการทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคม และบุคลิกภาพ เป็นวัยที่เรียกว่า ช่วงแห่งพลังการเจริญเติบโต กองงามสำหรับชีวิต แนวความคิดเหล่านี้ เป็นสิ่งที่สืบเนื่องมาจากการมองเด็กในทัศนะของการที่เด็กมีพัฒนาการด้านต่างๆ แตกต่างจากเด็กวัยอื่นๆ ในช่วงชีวิตของความเป็นมนุษย์ ดังนั้น หลักการปลูกฝัง เด็กวัยนี้ให้เรียนรู้เกิดความรักสิ่งแวดล้อม ควรคำนึงถึงองค์ประกอบ ดังนี้

1. หลักการเรียนรู้ การเรียนรู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยอาศัยสภาพการณ์ประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้รับ การเรียนรู้จะทำให้มนุษย์ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิต เพื่อที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้

2. กระบวนการปลูกฝังเด็กปฐมวัยให้รักสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ปัจจัย 5 ด้าน คือการให้ความรู้ การสร้างความเข้าใจ การสร้างกรอบแนวคิด การเสริมสร้างทักษะ และการเสริมสร้างเจตคติ จากกระบวนการดังกล่าว จะต้อง

เริ่มจากการให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยในลักษณะของรูปธรรม แล้วสร้างความเข้าใจ และความสำคัญของสิ่งแวดล้อมต่อตนเองและมนุษย์ แล้วสร้างกรอบแนวคิดให้เด็กรับรู้สิ่งแวดล้อมเป็นบริบท และเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ การเสริมสร้างทักษะในการรักษาสภาพแวดล้อม ต้องเกิดจากการจัดประสบการณ์ต้องให้เด็กได้ปฏิบัติจริง และควบคู่กับการเสริมสร้างเจตคติที่ดี รู้จักการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมเห็นคุณค่าประโยชน์สิ่งแวดล้อมต่อตัวเอง ครอบครัว และ สังคม เช่น การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ไม่เห็นแก่ตัว เกิดความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ทำเป็นต้นแบบที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

กรมวิชาการ (2540: 27) ได้กล่าวไว้ในคู่มือการอบรมเลี้ยงดูเด็กระดับก่อนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยได้ระบุถึงเป้าหมายที่พึงประสงค์ จะให้เกิดในเด็กวัย 3 – 6 ปี ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมไว้อย่างชัดเจนตามระดับอายุดังนี้ คือ

วัย 3 – 4 ปี ทั้งขยะให้ถูกที่ ไม่ทำลายสิ่งของเครื่องใช้ส่วนรวม

วัย 4 – 5 ปี ทั้งขยะให้ถูกที่ รักษาสิ่งของที่ใช้ร่วมกัน

วัย 5 – 6 ปี ทั้งขยะให้ถูกที่ ช่วยดูแลรักษาสภาพแวดล้อม

กอบรัตน เรื่องผกา (2532: 807 – 808) ได้สรุปถึงพฤติกรรมในการรักษาสภาพแวดล้อมของเด็กระดับปฐมวัย มีขอบข่ายครอบคลุมพฤติกรรมใหญ่ๆ 3 ด้าน คือ

1. การรักษาสภาพแวดล้อมให้คงอยู่ในสภาพดี ได้แก่ การรักษาความสะอาดสถานที่สิ่งของเครื่องใช้ การดูแลสิ่งของให้คงอยู่ในสภาพดี การช่วยกันดูแลไม่ให้สิ่งของเครื่องใช้สูญหาย เป็นต้น

2. การถนอมใช้ทรัพยากรจากสิ่งแวดล้อมอย่างประหยัด อย่างมีคุณค่า เช่น การปิดไฟและปิดน้ำ เมื่อใช้เสร็จแล้ว การเปิดน้ำ ล้างมือเบาๆ การใช้วัสดุส่วนรวมอย่างประหยัด และเกิดคุณค่าอย่างเต็มที่ เช่น ใช้สีกาจากหลอด ควรบีบใช้ให้น้อย ใช้กระดาษเขียนหนังสือให้เต็มหน้ากระดาษค่อยใช้หน้าใหม่ การหยิบใช้กระดาษ เช็ดหน้า เช็ดมือ ควรหยิบใช้ให้พอเหมาะหรือการรับประทานอาหารให้หมดอย่าเหลืออาหารทิ้งไว้

3. การจัดสิ่งแวดล้อมให้ดูสวยงาม และเป็นระเบียบ ได้แก่ การจัดห้องเรียนให้เป็นระเบียบ การปลูกไม้ดอกไม้ประดับ การจัดสวนดอกไม้ เป็นต้นจากการศึกษาองค์ประกอบของการมีจิตสำนึกสาธารณะในระดับก่อนประถมศึกษานั้น จะใช้คำว่า การรักษาสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นองค์ประกอบเบื้องต้นของการมีจิตสำนึกสาธารณะ ส่วนในระดับเด็กระดับประถมศึกษา หรือระดับอายุที่มากขึ้น มีการศึกษาเกี่ยวกับจิตสำนึกสาธารณะโดยใช้คำที่แตกต่างกันไป เช่น จิตสำนึกทางสังคม จิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ จิตสำนึกต่อส่วนรวมโดยมีรายละเอียดองค์ประกอบที่ศึกษาแตกต่างกันไป ดังนี้

ชาย โพธิ์สีดา (2540: 14) ได้ศึกษาเรื่องจิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ : ศึกษาในกรณีกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างหลายกลุ่ม คือ กลุ่มทำงานราชการ รัฐวิสาหกิจหรือทำงานสำนักงาน กลุ่มที่ทำงานรับจ้างงานค้าขาย และธุรกิจส่วนตัว กลุ่มนักศึกษาที่สูงกว่ามัธยม และผู้ทรงคุณวุฒิโดยได้จัดองค์ประกอบของจิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ 4 ด้าน คือ

1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับสาธนะสมบัติ
2. ด้านภาพสะท้อนจิตสำนึกต่อสาธนะสมบัติ
3. ด้านมาตรการเสริมสร้างจิตสำนึกต่อสาธนะสมบัติ
4. ด้านนโยบายและการบริหารจัดการ

โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม แบบทดสอบแบบสั้น แบบสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และได้สรุปความหมาย จิตสำนึกต่อสาธนะสมบัติในเชิงพฤติกรรมไว้ว่า คือ การใช้สมบัติอย่างรับผิดชอบหรือการรับผิดชอบต่อสาธนะสมบัติซึ่งมีนัยสองประการ ได้แก่

1. รับผิดชอบต่อสาธนะสมบัติ ด้วยการหลีกเลี่ยงการใช้ และการกระทำที่จะก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสาธนะสมัตินั้นๆ รวมไปถึงการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลสาธนะสมบัติในวิทยาลัยที่ตนสามารถทำได้
2. การเคารพสิทธิในการใช้สาธนะสมบัติของผู้อื่น เพราะสาธนะสมบัติ คือ ของที่คนทั่วไปมีสิทธิในการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ ดังนั้นการใช้สาธนะสมบัติอย่างรับผิดชอบในแง่ี้จึงหมายถึงการใช้ของส่วนรวมโดยการคำนึงถึงว่าคนอื่นก็มีสิทธิในการใช้เช่นเดียวกัน จะต้องไม่ยึดสาธนะสมัตินั้นไว้เป็นของส่วนตัว และไม่ปิดกั้นโอกาสในการใช้ประโยชน์ของผู้อื่น

หุทัย อาจปุระ (2544: 46) ได้ใช้องค์ประกอบของการมีจิตสำนึกสาธนะของนักศึกษาพยาบาลปี 1 – 4 ในสถาบันการศึกษาพยาบาลในเขตกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาองค์ประกอบ การมีจิตสำนึกสาธนะใน 6 ด้านคือ

1. ด้านความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน
2. ด้านการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม
3. ด้านความรัก ความเอื้ออาทร และความสามัคคี
4. ด้านการรับรู้ และความสามารถในการผลักดัน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม
5. ด้านการปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาสังคม
6. ด้านการมีเครือข่ายในการนำกิจกรรมทางสังคม

ลัดดาวลย์ เกษมเนตร (2547: 2 – 3) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีจิตสาธนะ : การศึกษาระยะยาว และใช้องค์ประกอบของจิตสาธนะเป็น 3 องค์ประกอบ คือ

1. การหลีกเลี่ยงการใช้ หรือการกระทำ ที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

2. การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในวิทยาลัยที่ตนสามารถทำได้

3. การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวมจากการศึกษาองค์ประกอบของจิตสำนึกสาธนะ จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าว มีการศึกษาจิตสาธนะในองค์ประกอบที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับ

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้องค์ประกอบของการมีจิตสำนึกสาธารณะ จากการนิยามความหมายของจิตสาธารณะของ

ชาย โพธิ์สิตา (2540: 14 – 15) และการแบ่งองค์ประกอบของจิตสาธารณะจากงานวิจัยของลัดดาวัลย์ เกษมเนตร (2546: 2 – 3) ที่ศึกษากับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพราะองค์ประกอบดังกล่าวสอดคล้องกับพัฒนาการทางด้านต่างๆ ของเด็กวัยที่ผู้วิจัยศึกษาและสมบัติของส่วนรวมที่ผู้วิจัยศึกษาในครั้งนี้ เป็นสมบัติส่วนรวมที่อยู่ในโรงเรียน ทั้งสมบัติส่วนรวมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ซึ่งแบ่งองค์ประกอบของจิตสาธารณะเป็น 3 องค์ประกอบ 6 ตัวชี้วัด คือ

1. การหลีกเลี่ยงการใช้ หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม หมายถึง การกระทำของนักเรียนในการรักษาทรัพย์สินการดูแลรักษาความสะอาด การไม่ทำลายทรัพย์สินที่เป็นสาธารณสมบัติในโรงเรียน ทั้งในห้องเรียนเช่น โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ ชั้นวางหนังสือ ถังขยะ ไม้กวาด เป็นต้น และสมบัตินอกห้องเรียน เช่น ห้องอาหาร ห้องสุขา ห้องปฏิบัติการต่างๆ ห้องสมุด สวนหย่อมในบริเวณโรงเรียน สนามเด็กเล่น เป็นต้น โดยวัดได้จาก 2 ตัวชี้วัดคือ

1.1 การดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในโรงเรียน คือ เมื่อมีการใช้แล้ว มีการเก็บรักษา ใช้แล้วเก็บเข้าที่เดิม การไม่ทิ้งเศษขยะในห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน การไม่ขีดเขียนหรือทำลายวัสดุและอุปกรณ์ในห้องเรียนและในโรงเรียน เพื่อให้ของส่วนรวมอยู่ในสภาพดี เช่น การใช้ไม้กวาดแล้วเก็บเข้าที่เดิม การใช้หนังสือในห้องสมุดแล้วเก็บเข้าที่ การใช้อุปกรณ์กีฬาแล้วนำส่งคืน การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์แล้วปิดเครื่องและจัดเข้าที่เดิม

1.2 ลักษณะของการใช้ คือ การใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนอย่างประหยัด ใช้อย่างทะนุถนอม ใช้อย่างระมัดระวัง เพื่อให้ของส่วนรวมมีความคงทนใช้ได้นาน เช่น การเปิดอ่านหนังสือเบาๆ การใช้แก้วน้ำรองน้ำดื่ม การปิดไฟและพัดลมก่อนออกจากห้อง การใช้แป้นเครื่องคอมพิวเตอร์เบาๆ

2. การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึง การมุ่งปฏิบัติเพื่อส่วนรวมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในโรงเรียน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่ตนสามารถทำได้ โดยวัดได้จาก 2 ตัวชี้วัด คือ

2.1 การปฏิบัติตามหน้าที่ ที่ถูกกำหนดในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวม ในโรงเรียน คือ การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการให้ดูแลรักษาสมบัติของโรงเรียน เช่น การทำหน้าที่เวรทำความสะอาดห้องเรียน การทำความสะอาดบริเวณโรงเรียนการดูแลห้องสมุด และการดูแลห้องปฏิบัติการอื่นๆที่ได้รับมอบหมาย

2.2 การอาสาปฏิบัติหน้าที่บางอย่างเพื่อส่วนรวมในโรงเรียน คือ การช่วยทำหน้าที่อื่นที่ไม่ใช่หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ เช่น การอาสาช่วยไปทิ้ง การอาสาช่วยเก็บสิ่งของ การอาสากวาดห้องเรียนหรือบริเวณโรงเรียน

3. การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในโรงเรียนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มโดยไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวมนั้น หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึง การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม โดยวัดได้จาก 2 ตัวชี้วัด คือ

3.1 การไม่ยึดครองของส่วนรวมในโรงเรียนมาเป็นสมบัติของตนเองคือ การไม่นำสมบัติของโรงเรียนมาเก็บไว้ที่ตน เช่น การไม่นำสีของโรงเรียนไประบายภาพที่บ้านการไม่นำอุปกรณ์กีฬาไปเล่นที่บ้าน

3.2 การแบ่งปัน หรือการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวมในโรงเรียน คือ การแบ่งปันสิ่งของกับผู้อื่น การไม่แสดงอาการหึงหวงสมบัติของส่วนรวม เช่น การไม่นำหนังสือห้องสมุดมาเก็บไว้ที่ตนหลายๆ เล่ม การเปลี่ยนให้เพื่อนใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เมื่อตนใช้เสร็จ

(<http://ktbwsk.blogspot.com/2013/08/2542-15-16-3-1.html>)

รูปแบบของจิตสาธารณะ

รูปแบบของจิตสาธารณะหรือจิตสำนึกสาธารณะนั้น มีการแบ่งรูปแบบที่แตกต่างกันไปตามระดับอายุของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ซึ่งแบ่งรูปแบบของจิตสำนึกไว้ ดังนี้ สมพงษ์ สิงหะพล (2542: 15 – 16) ได้กล่าวถึงจิตสำนึกว่ามีอยู่ 3 ด้านหลักๆ คือ

1. จิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง (Self Consciousness) เป็นจิตสำนึกเพื่อพัฒนาตนเอง ทำให้ตนเองเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จิตสำนึกด้านนี้ การศึกษาไทยมุ่งเน้นปลูกฝังมานานเกิดบ้างไม่เกิดบ้างไปตามสภาพการณ์ เป็นจิตสำนึกแบบคลาสสิกที่ทุกสังคมพยายามเหมือนกันที่จะสร้างให้เกิดขึ้นให้ได้ เช่น ความขยัน ความรับผิดชอบ ความมานะอดทน เป็นต้น เป็นจิตสำนึกที่ถูกปลูกฝัง และมีมานานตามสภาพสังคมไทย

2. จิตสำนึกเกี่ยวกับผู้อื่น (Others Oriented Consciousness) เป็นจิตสำนึกของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของคนในกลุ่มชนหนึ่ง สังคมหนึ่ง เช่น ความเห็นอกเห็นใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสามัคคี เป็นต้น เป็นจิตสำนึกที่คนไทยส่วนใหญ่ถูกหล่อหลอมมาจากพื้นฐานดั้งเดิมของวัฒนธรรมไทยอยู่แล้วสร้างกันได้ไม่ยากนัก

3. จิตสำนึกเกี่ยวกับสังคมหรือจิตสำนึกสาธารณะ (Social or Public Consciousness) เป็นจิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสำคัญในการอยู่ร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกัน เป็นจิตสำนึกที่คนไทยยังไม่ค่อยมี และขาดกันอยู่มาก เพราะพื้นฐานความเป็นมาของสังคมไทยสมควรที่จะรีบพัฒนาขึ้นโดยเร็ว เช่น จิตสำนึกด้านเศรษฐกิจ จิตสำนึกด้านการเมือง จิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม จิตสำนึกด้านสุขภาพ เป็นต้น

(<https://learningktbwiset.wordpress.com>)

กิจกรรม 5 ส

กิจกรรม 5 ส เป็นปัจจัยพื้นฐานการบริหารคุณภาพ ที่จะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในที่ทำงานให้เกิดบรรยากาศที่นำทำงาน เกิดความสะอาดเรียบร้อยในสำนักงาน ถูกสุขลักษณะ ทำให้พนักงานหรือเจ้าหน้าที่สามารถใช้ศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มความสามารถ สร้างทัศนคติที่ดีของพนักงานต่อหน่วยงาน กิจกรรม 5 ส เป็นกลยุทธ์อีกวิธีหนึ่งที่เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพ เป็น กิจกรรมที่ทำแล้วเห็นผลเร็วและชัดเจน นอกจากนั้นกิจกรรม 5 ส จะเป็นพื้นฐานในการนำวิธีการบริหารใหม่ๆ เข้ามาใช้ในอนาคตต่อไป

ความหมายและความสำคัญของ ๕ ส

๕ ส คือ เทคนิคหรือวิธีการจัดหรือปรับปรุงสถานที่ทำงาน หรือสภาพทำงานให้เกิดความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด หรือเอื้ออำนวยให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน ความปลอดภัยและคุณภาพของงาน อันเป็นพื้นฐานในการเพิ่มผลผลิต

สะสาง = SEIRI (เซรี) = ORGANIZAION การจัดแยกแยะระหว่างสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานกับสิ่งของที่ไม่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานให้ออกจากกันอย่างชัดเจน

สะตวก = SEITON (เซตง) = NEATNESS การจัดสิ่งของที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานให้ถูกที่ถูกทางเพื่อให้เกิดความสะดวกในการหยิบใช้งานมากที่สุด

สะอาด = SIESO (เซโซ) = CLEANING การกำจัดสิ่งสกปรก ฝุ่นละออง และสิ่งไม่พึงประสงค์ให้หมดไป

สุขลักษณะ = SEIKISO (เซเคทซี) = STANDARDIZATION การรักษาและปรับปรุงการปฏิบัติ ๓ ส แรก โดยกำหนดเป็นมาตรฐานและปฏิบัติให้ดีขึ้นและรักษาให้ดีตลอดไป

สร้างนิสัย = SHITSKE (ชิทซีเคะ) = DISCIPLINE การมีความสามารถที่จะปฏิบัติในวิธีการต่าง ๆ ที่สนับสนุนเพื่อสร้างให้สภาพภายในสถานที่ทำงานเกิดอุปนิสัยที่ดี และมีระเบียบวินัย

ส 1 สะสาง

“แยกให้ชัดเจน ขจัดให้ออก”

ทำไมต้องสะสาง

1. ที่ทำงานคับแคบลง (ทุกวัน) รวมทั้งมีของที่วางเกะกะมากขึ้น
2. ไม่มีที่เก็บของ หรือตู้เก็บของไม่พอ
3. หาเอกสารหรือของใช้ที่จำเป็นไม่พบ
4. เสียเวลาค้นหาเอกสารหรือของใช้ (ครึ่งละหลายนาที่หรือมากกว่า)
5. เครื่องมือเครื่องใช้ หรือวัสดุอุปกรณ์เกิดความสูญเสีย หรือเสียหายบ่อยหรือเสื่อมสภาพ
6. ตรวจสอบเอกสารหรือวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ยาก
7. ของหายบ่อย ของที่ควรจะอยู่ในที่หนึ่งกลับไปอยู่ที่หนึ่ง ฯลฯ

หลักการสะสาง

“แยกของที่ไม่ต้องการ/ไม่จำเป็นต้องใช้ ออกจากสิ่งที่ต้องการ/จำเป็นต้องใช้”

การเริ่มต้นสะสาง

1. การกำหนดเกณฑ์ว่าสิ่งของอะไรบ้างที่จำเป็นต้องทำการสะสาง
2. แยกของที่ “จำเป็น” และสิ่งของที่ “ไม่จำเป็น” ออกจากกัน
3. ขจัดสิ่งของที่ “จำเป็น” หรือของที่มีมากเกินไปจนความจำเป็นออกแล้วทิ้งหรือทำลาย

ส 2 สะตวก

“หยิบง่าย หยาก็รู้ ดูก็งามตา”

หลักการสะตวก

1. วางของที่ใช้งานให้เป็นที่เป็นทาง/มีป้ายบอก
2. นำของไปใช้งานแล้วนำมาเก็บไว้ที่เดิม
3. วางของที่ใช้งานบ่อยไว้ใกล้ตัว จัดของที่ใช้งานให้เป็นหมวดหมู่

ส 3 สะอาด

“เสียเวลาเก็บของเข้าที่ 1 นาที ดีกว่าค้นหา 45 นาที”

ทำไมต้องทำกิจกรรมสะอาด

1. สภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศในการทำงานไม่สดชื่น แจ่มใส
2. เครื่องมือ/เครื่องใช้หรือวัสดุอุปกรณ์ในการทำงานเสื่อมสภาพ หรือเสียบ่อยใช้งานไม่สะดวก
3. ค้นหาสาเหตุที่อาจก่อให้เกิดความสกปรกเลอะเทอะ หรือเกิดเศษขยะต่างๆ เพื่อหาทางขจัด

สาเหตุของปัญหา และวางแผนดำเนินการแก้ไข

4. ปิด กวาด เช็ดถู ให้ทั่วถึงไม่เว้นแม้กระทั่งจุดเล็ก ขอบหรือมุมอับต่าง ๆ
5. ทำร่วมกันทั้งหน่วยงาน “BIG CLEANING DAY” อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

หลักสำคัญในการทำความสะดวก

1. ต้องมีการมอบหมายความรับผิดชอบ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องใช้ต่างๆ เพื่อให้ผู้ทำความสะอาด ใช้ประจำ
2. อุปกรณ์ เครื่องใช้ ถ้าใช้งานร่วมกัน เมื่อใช้งานเสร็จแล้วให้ทำความสะอาดทันที หากเป็นของที่ใช้เพียงผู้เดียวให้ทำความสะอาดก่อนเริ่มทำงานและหลังเลิกทำงาน
3. ควรมีการกำหนดช่วงเวลาการทำความสะอาดอุปกรณ์เครื่องใช้เป็นประจำทุกวัน เช่น 5 นาทีและมีการกำหนดวันทำความสะอาดเป็นประจำในแต่ละสัปดาห์ แต่ละเดือน และกำหนดวันทำความสะอาดครั้งใหญ่ โดยทุกคนทุกพื้นที่ทำ พร้อมกันอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง (BIG CLEANING DAY)
4. เมื่อทำได้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง อาจจะเป็น 1-3 เดือนแล้วควรมีการกำหนดแนวทางวิธีการหรือขั้นตอนการทำความสะอาดทั่วทั้งสำนักงาน

ส 4 สุขลักษณะ

“ทำ 3 ส เป็นนิจ สุขภาพจิตสดใส”

ปฏิบัติ 3 ส คือ สะสาง สะดวก สะอาด อย่างต่อเนื่องและปรับปรุงให้ดีขึ้น

ขั้นตอนการทำสุขลักษณะ

1. กำหนดให้มีการปฏิบัติกิจกรรมโดยเฉพาะ สะสาง สะดวก สะอาด อย่างต่อเนื่อง เช่น สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ตามความเหมาะสมของหน่วยงาน
2. กำหนดมาตรฐาน หรือ แนวทางในการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับ 3 ส แรก อย่างชัดเจน และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในพื้นที่ที่กำหนดมาตรฐานของพื้นที่โดยทั่วไปมักให้กลุ่มสมาชิกในพื้นที่เป็นผู้กำหนดในช่วงเริ่มต้นทำกิจกรรม เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้ง่าย และได้รับความร่วมมือจากสมาชิกในพื้นที่
3. แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามผลการดำเนินกิจกรรม 5 ส เพื่อให้เกิดการรักษามาตรฐานต่อเนื่อง

หลักเกณฑ์

1. จะต้องรักษาสิ่งที่ทำดีมาแล้วทั้ง 3 ส ให้ดีตลอดไป
2. แก้ไขปรับปรุงสถานที่ทำงานให้สดชื่นน่าทำงาน
3. กำหนดเป็นมาตรฐานของ ส แต่ละ ส โดยลำดับวิธีปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน

ส 5 สร้างนิสัย

“ปฏิบัติตามกฎระเบียบ วินัย เป็นนิสัยที่ดี”

สร้างนิสัย เป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดของกิจกรรม ๕ ส เนื่องจากกิจกรรม ๕ ส ในภาพรวมจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้น ขึ้นอยู่กับคนที่เป็ผู้นำกิจกรรมนี้มาดำเนินการโดยทำ ๔ ส อย่างต่อเนื่องเป็นปกติจนกลายเป็นนิสัย

หลักการสร้างนิสัย

๑. ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กล่าวมาแล้วทั้ง ๔ ส ให้ดีตลอดไป
๒. ให้ความรู้เพิ่มเติมในด้านต่าง ๆ
๓. กระตุ้นให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามมาตรฐานและระเบียบของหน่วยงาน ในเรื่องราวต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด
๔. กำหนดวันทำกิจกรรม ๕ ส เป็นประจำทุกวัน อาทิ **๕ นาที่ กับ ๕ ส**”หรือเป็นประจำทุกสัปดาห์เช่น วันทำความสะอาดประจำสัปดาห์
๕. ผู้บริหารต้องคอยกระตุ้นและติดตามการปฏิบัติเสมอ โดยถือว่าการทำกิจกรรม ๕ ส เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานปกติประจำ
๖. จัดกิจกรรมส่งเสริม เช่น การประกวดพื้นที่และมอบรางวัล เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ความสำคัญของ 5 ส

5 ส เป็นหลักเบื้องต้น / พื้นฐานเพื่อให้หน่วยงานมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาดปลอดภัย น่าอยู่ น่าทำงาน

1. มีความเกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้งกับการเพิ่มผลผลิต
2. มีความเกี่ยวข้องกับการประหยัดทรัพยากรและเวลา
3. มีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อถือของผู้รับบริการ
4. มีความเกี่ยวข้อง กับปัญหามลภาวะ

ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำกิจกรรม ๕ ส

การทำกิจกรรม ๕ ส จะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงไร ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ ๒ ด้าน คือด้านบุคคลและด้านการดำเนินงาน

ด้านบุคคล

ผู้บริหารระดับสูง

๑. ต้องให้ความสำคัญและสนับสนุนอย่างจริงจัง โดยถือว่าการทำกิจกรรม ๕ ส เป็นส่วนหนึ่งของการทำงานปกติ
๒. ต้องเอาใจใส่เข้ามามีส่วนร่วม อาทิ เป็นประธานกรรมการ ๕ ส ของหน่วยงาน และคอยติดตามผลอยู่ตลอดเวลา
๓. ต้องทำหน้าที่ ดังนี้
  - ทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีในการทำ ๕ ส เช่น ลงมือสะอาด และทำความสะอาดร่วมกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน
  - ตรวจสอบการดำเนินงาน ๕ ส ของผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ
  - ชมเชยหน่วยงานที่ทำ ๕ ส ได้ผลดี

ผู้ปฏิบัติงาน

๑. ทุกคนต้องมีความเข้าใจหลักการขั้นตอน วิธีการทำกิจกรรม ๕ ส
๒. ทุกคนต้องมีส่วนร่วมเป็นผู้จัดทำกิจกรรม ๕ ส (ไม่มีผู้สังเกตการณ์)

ด้านการดำเนินงาน

๑. ต้องมีการให้การศึกษอบรมเพื่อสร้างความเข้าใจการทำกิจกรรม ๕ ส ให้ทุกคนในหน่วยงานทราบรวมทั้งจัดให้มีการศึกษาดูงานที่สามารถเป็นตัวอย่างได้ รวมทั้งจัดข้อสงสัยทั้งปวง ต่อคำถามที่ว่าทำไมต้องทำ ๕ ส

๒. มีการกำหนดมาตรฐาน และปรับระดับมาตรฐานให้สูงขึ้น

๓. มีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีระบบรายงานผลความคืบหน้าของกิจกรรม ๕ ส ให้ทราบทั่วกัน

๔. จัดให้มีกิจกรรมเพื่อกระตุ้นส่งเสริมการทำกิจกรรม ๕ ส เป็นประจำ เช่น

- จัดทำป้าย คำขวัญ โปสเตอร์ กระดานข่าว
- จัดทำคู่มือ แผ่นพับ และเอกสารเผยแพร่
- การตรวจพื้นที่เป็นระยะโดยผู้บริหาร เช่น การจัดให้มีกิจกรรม Morning Rally โดยไม่บอกล่วงหน้า เมื่อผู้บริหารตรวจพื้นที่ใดแล้ว อาจให้ข้อสังเกต/ตักเตือน ในรูปสัญลักษณ์ เช่น ติดโบว์แดงที่โต๊ะที่รกรุงรังเพื่อให้เจ้าของโต๊ะปรับปรุงให้ดีขึ้น

๕. ทำกิจกรรม ๕ ส ควบคู่ไปกับกิจกรรมอื่น อาทิ กิจกรรมปรับปรุง หรือระบบข้อเสนอแนะสำคัญที่สุด ก็คือความพยายามอย่างต่อเนื่องเพื่อทำ **วันนี้ให้ดีกว่าเมื่อวานนี้ และทำพรุ่งนี้ให้ดีกว่าวันนี้**

การจัดบอร์ด ๕ ส

องค์ประกอบของการจัดบอร์ด ๕ ส :

๑. แผนผังโดยรวมของพื้นที่ ๕ ส (Lay out) : ตีตรูปแสดงสมาชิกที่รับผิดชอบแต่ละพื้นที่ย่อย การแสดงแผนผังโดยรวมเพื่อดูว่า มีพื้นที่รับผิดชอบเท่าใด ใครเป็นผู้รับผิดชอบบ้าง เพื่อประโยชน์ในการติดตามผล ผู้รับผิดชอบพื้นที่ควรมีการหมุนเวียนเปลี่ยนกัน เพื่อประเมินผลความก้าวหน้าของกิจกรรมเป็นระยะ ๆ

๒. เป้าหมายของการทำกิจกรรม ๕ ส : สอดคล้องกับการที่ได้ทำการสำรวจพื้นที่ก่อนทำกิจกรรมว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด ในการที่จะบรรลุเป้าหมายในช่วงระยะเวลาที่ เรากำหนดขึ้น

๓. มาตรฐาน ๕ ส : กลุ่มจะต้องเป็นผู้กำหนดมาตรฐานของแต่ละ ส โดยสมาชิกในกลุ่มจะต้องสำรวจและพิจารณาว่าในพื้นที่นั้น ๆ มีปัญหาอะไรและควรมีอุปกรณ์ที่จำเป็นอะไรบ้าง โดยกำหนดแยกเป็น

รายละเอียดของ ส สะสาง จากนั้นก็กระจายไปยัง ส๒, ส๓, ส๔ กำหนดเป็นมาตรฐานของพื้นที่ขึ้นแล้วนำมาลองปฏิบัติและพัฒนามาตรฐานของงานให้ดีขึ้นไปเรื่อยๆ

๔. ถ่ายภาพแสดงสภาพพื้นที่ก่อนทำ ๕ ส และหลังทำเป็นระยะ ๆ วัน เดือน ปี ที่ถ่ายภาพแสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงในการทำ ๕ ส ในมุมเดียวกัน หรือเป็นภาพแสดงการทำกิจกรรมของสมาชิกในพื้นที่

๕. ปฏิทินกิจกรรมการดำเนินงาน ๕ ส เพื่อเป็นแนวปฏิบัติให้บุคลากรรับทราบ

๖. ผลการประเมินเพื่อเป็นการประเมินผลการดำเนินการ ๕ ส ของพื้นที่รับผิดชอบของตนเอง และผลการประเมินภายนอกจากคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ๕ ส

หลักธรรมที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของอิทธิบาท 4 “อิทธิบาท 4” ความหมายตรงตัวตามคำหลักคำอธิบายของพระพุทธศาสนานั้นคือ “หนทางหรือรากฐานสู่ความสำเร็จ ประการ 4” ถึงแม้ว่าแนวคิดคำสอนเหล่านี้จะถูกถ่ายทอดมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล แต่ด้วยหลักแนวคิดและการปฏิบัติที่ง่าย

ฉันทะ คือความพอใจ พอใจที่ได้ทำในสิ่งนั้น ซึ่งแน่นอนหากมีความรักความพอใจในสิ่งที่กำลังกระทำอยู่นั้น ทุกสิ่งทุกอย่างเช่นความตั้งใจ การมุ่งหวังจะให้เกิดผลดียิ่งยิ่งขึ้นกับผลแห่งความสุขที่ได้มาจากกระทำนั้น หากคุณลองตั้งคำถามขึ้นม่าย่ง่ายว่า “ชอบในงานที่กำลังทำอยู่หรือไม่” “ชอบในขณะที่เรียนอยู่หรือไม่” หากคำตอบคือใช่ก็ควรเดินต่อไปไปข้างหน้าเพื่อบรรลุเป้าหมาย

วิริยะ หมายถึงความเพียรพยายาม ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคที่คอยเข้ามาเป็นคู่แข่งที่คอยดักระหว่างทางเดินที่จะไปยังเป้าหมายความสำเร็จ แต่หากมีความอดทนที่จะต้องล้มลุกคลุกคลานจากการหกล้มสักกี่ครั้งหากมี “วิริยะ” ไม่ย่อท้อต่อการทำในสิ่งที่รักแล้วละก็เป้าหมายถึงไม่ไกลเกินจะคว้า

จิตตะ การควบคุมจิตใจให้แน่วแน่ มุ่งมั่นกับสิ่งที่กำลังทำอยู่นั้นถือว่าเป็นสิ่งสำคัญไม่ว่าหนทางจะยากแค่ไหน จะต้องพยายามสักเท่าไร หากว่าใจที่แน่วแน่มั่นคงแล้วละก็ไม่ว่าปัญหาใดใดจะเข้ามาจะไม่ย่อท้อ ประคองจิตใจไปจนถึงเป้าหมายที่กำลังพยายามตามหา

วิมังสา การวิเคราะห์ตรึกตรองว่าสิ่งที่กำลังทำมันถูกต้องหรือไม่ มีผลเป็นเช่นไร หากไม่ดีไม่เข้าท่าก็ปรับปรุงแก้ไขคล้ายกับการขับรถหากขับออกนอกเส้นทางหากมองดูระหว่างทางรอบข้างไม่คุ้นตา ไม่ใช่เส้นทางที่จะพาไปยังเป้าหมายก็แก้ไขปรับเลือกเส้นทางใหม่ย่อมดีกว่าทนเดินในเส้นทางที่ผิด

แนวความคิดและหลักปฏิบัติเช่นนี้อาจจะดูว่าเข้าใจยาก อธิบายได้ยากแต่หากเปิดใจลองศึกษาแก่นแท้ของความหมายจะเห็นได้ชัดว่าทั้งหมดนั้นเกิดมาจากสิ่งที่เราต้องการทั้งสิ้น และหนึ่งในนั้นก็คือ “ชีวิตที่ประสบความสำเร็จ”

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงาน

การดำเนินงานโครงการคุณธรรมเรื่อง “พื้นที่ 5 ส ก่อเกิดจิตสาธารณะ” ในครั้งนี้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนหนองแขงวิทยา คณะผู้จัดทำได้มีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 ปีการศึกษา 2565 ร่วมประชุมวางแผนการทำงาน
2. ความสะอาดในเขตรับผิดชอบพื้นที่ 5 ส แบ่งกลุ่มทำงานพื้นที่ย่อย/
 กลุ่มที่ - 1 หน้าห้องทองกวาวห้องวิชาการ/
 กลุ่มที่ -2 หน้าห้องคอมฯห้องสมุด/
 กลุ่มจิตสาธารณะ (ห้องเรียน) ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ทุกพื้นที่ในโรงเรียน -
 หรือนอกโรงเรียน ตามโอกาส และเวลาที่เหมาะสม
3. แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการทำงาน
4. หากงานไม่เรียบร้อย หรือไม่ปฏิบัติตามแผน มีการเสริมแรงด้านลบ
 เช่น ตัดคะแนนความประพฤติ
5. คณะกรรมการตรวจประเมินการทำงาน/

6. รายงานผลการทำงานให้ครูที่ปรึกษาทราบ
7. หากงานเรียบร้อย หรือปฏิบัติตามแผน มีการเสริมแรง เช่น ให้รางวัล
และพิจารณาการให้ทุนการศึกษา/ให้เกียรติบัตรส่งเสริมความมีจิตสาธารณะ
8. สรุปและประเมินผล โดยใช้เครื่องมือประเมิน
9. เสนอแนะ ปรับปรุง แก้ไข
10. จัดทำรูปเล่ม
11. จัดทำบอร์ดโครงการ
12. นำเสนอโครงการ

2. ตัวชี้วัด

1. นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีความรับผิดชอบและมีวินัยในตนเองมากขึ้น
2. ผลการตรวจความสะอาดในเขตรับผิดชอบพื้นที่ 5 ส ในแต่ละเดือนได้ผลลัพธ์ในระดับร้อยละ 70

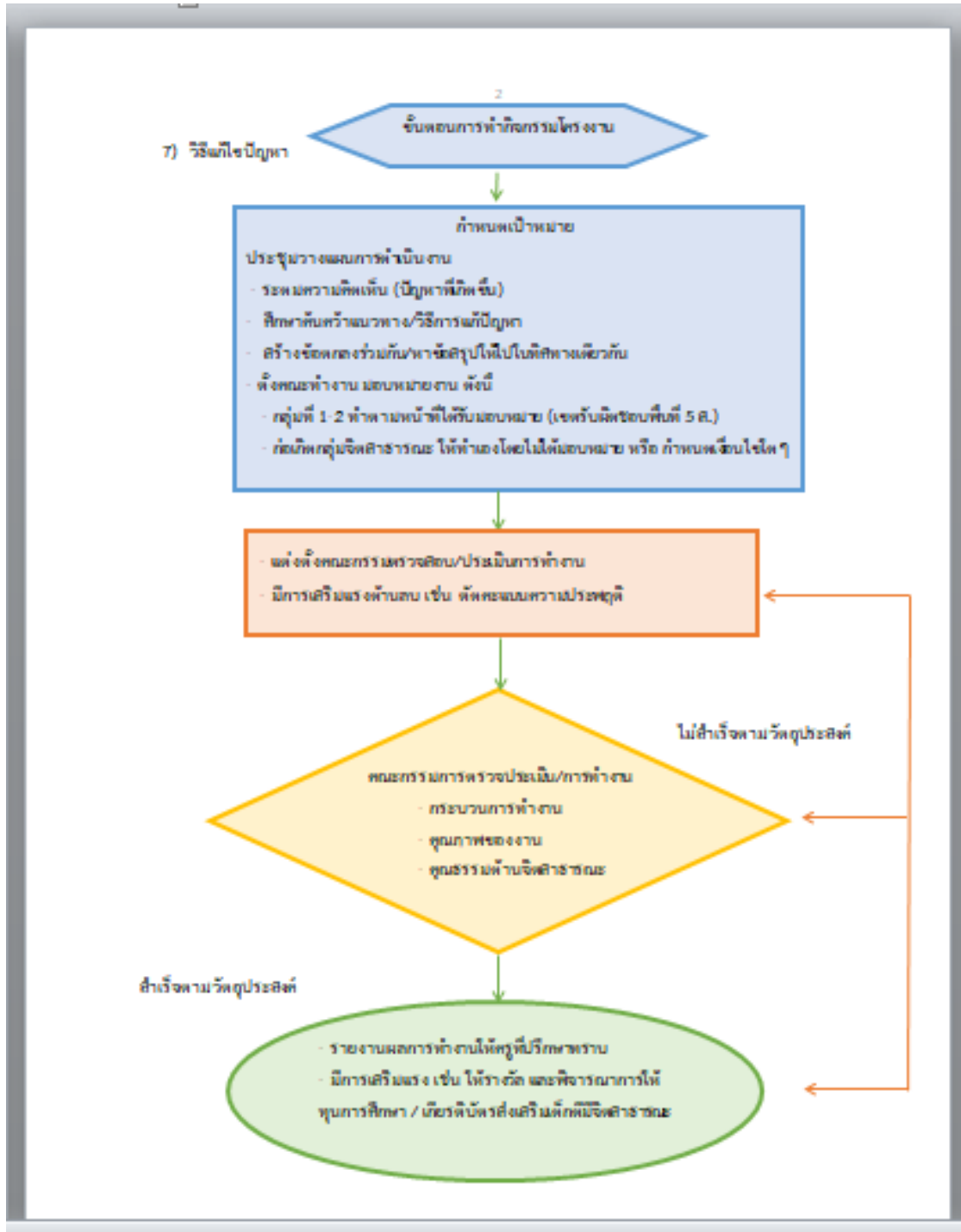
3. วิธีการวัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรม
2. แบบบันทึกการตรวจ 5 ส ของคณะกรรมการนักเรียน

4. ช่วงระยะเวลาการประเมิน

- 17 พ.ค. – 22 ก.ค. 2565

ขั้นตอนการดำเนินงาน
โครงการคุณธรรม ห้องเรียน ม.5/1
พื้นที่ 5 ส ก่อเกิดจิตสาธารณะ

๑

ร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

- ๑.๑ เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องจิตสาธารณะ
- ๑.๒ เพื่อให้นักเรียนดำเนินการทำกิจกรรม ๕ ส ได้คะแนนเพิ่มขึ้น
- ๑.๓ เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ
- ๑.๔ เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีในการทำงานเพื่อส่วนรวม

๒. ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหา ได้ดังนี้

๑. ปัญหาที่พบคือ นักเรียนส่วนมากจะไม่ช่วยกัน หรือไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม ๕ ส จึงทำให้ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย พื้นที่สกปรก ได้คะแนนต่ำ

๒. สาเหตุของปัญหา

- ๑) ขาดจิตสาธารณะในการช่วยงานส่วนรวม
- ๒) เกิดความเฉื่อยชาเนื่องจากปิดเรียนเป็นเวลานาน
- ๓) ให้เวลาในการเล่นโทรศัพท์มากเกินไป

๓. กลุ่มเป้าหมาย

๓.๑ เชิงปริมาณ :

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ จำนวน ๒๑ คน

๓.๒ เชิงคุณภาพ :

- ๑) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑ มีผลคะแนนการทำกิจกรรม ๕ ส เพิ่มขึ้น ร้อยละ ๑๐๐
- ๒) นักเรียนมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๑๐๐

๔. คุณธรรมเป้าหมาย : ความมีจิตสาธารณะ

๕. พฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก

- ๕.๑ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน
- ๕.๒ นักเรียนช่วยเพื่อนทำกิจกรรม ๕ ส เพิ่มขึ้น
- ๕.๓ นักเรียนมีจิตสาธารณะ ช่วยงานในโรงเรียน และชุมชน สม่ำเสมอ

๖. พัฒนาสู่คุณธรรมอัตลักษณ์ห้องเรียน ด้านความมีจิตสาธารณะ

๒. ขั้นตอนการ (Do)

ใช้กระบวนการแก้ปัญหาที่ชื่อว่า TEDED Model ประกอบไปด้วยวิธีการแก้ปัญหา ๕ ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ ๑ T = Targeting (กำหนดเป้าหมาย)

T = Team (คณะทำงาน)

ครูและนักเรียนระดมความคิดเห็น (ปัญหาที่เกิดขึ้น) กำหนดเป้าหมายหลักคือนักเรียนมีจิตสาธารณะ มีคะแนนการทำกิจกรรม ๕ ส เพิ่มขึ้น โดยแบ่งกลุ่มย่อย มอบหมายเขตรับผิดชอบ ๒ จุด คือ จุดที่ ๑ บริเวณหน้าอาคาร ๑๐๘ ล จุดที่ ๒ หลังอาคาร ๑๐๘ ล และแต่งตั้งคณะกรรมการทำงาน ตรวจสอบความสะอาด รายงานผลทุกวัน และสรุปคะแนนเป็นรายสัปดาห์ รายเดือน

ขั้นที่ ๒ E = Education (ศึกษาค้นคว้าแนวทางแก้ปัญหา)

E = Exchante (แลกเปลี่ยนเรียนรู้หาข้อสรุป)

นักเรียนช่วยกันศึกษาค้นคว้าแนวทาง/วิธีการแก้ปัญหา แล้วนำมาเสนอต่อครูที่ปรึกษา และนักเรียนร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อหาข้อสรุปในการแก้ปัญหา

ขั้นที่ ๓ D = Deal (สร้างข้อตกลง)

D = Debate (อภิปรายความคิดเห็น)

D = Direction (การแก้ปัญหาในทิศทางเดียวกัน)

ครูและนักเรียนสร้างข้อตกลงร่วมกัน เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงาน และอภิปรายความคิดเห็น เมื่อเกิดปัญหาในการทำงาน เพื่อหาข้อสรุปให้ไปในทิศทางเดียวกัน

ขั้นที่ ๔ E = Entity (เพื่อควมมีเอกลักษณ์ที่ต้งาม,เหมาะสม)

นักเรียนช่วยกันทำกิจกรรม ๕ ส สม่่าเสมอ และต่อยอดด้วยการทำกิจกรรมจิตสาธารณะทั้ง ภายในโรงเรียน เช่น ช่วยครูทำความสะอาดห้องปฏิบัติการต่างๆในเวลาว่าง และนอกโรงเรียนหรือกิจกรรม ที่ หน่วยงาน องค์กรอื่นขอความร่วมมือ เช่น ช่วยงานประเพณีวันสำคัญต่างๆ นักเรียนมีเอกลักษณ์ที่ต้งาม ด้านควมมีจิตสาธารณะ

ขั้นที่ ๕ D = Development (เกิดการพัฒน)

นักเรียนเกิดการพัฒนคุณธรรมด้านควมมีจิตสาธารณะ เมื่อนักเรียนช่วยกันทำกิจกรรม ๕ ส สม่่าเสมอ และต่อยอดด้วยการทำกิจกรรมจิตสาธารณะทั้งภายในโรงเรียน และนอกโรงเรียน โดยที่ครู ไม่ได้มอบหมาย นักเรียนมีเอกลักษณ์ที่ต้งามด้านควมมีจิตสาธารณะ

๓. ขั้นตรวจสอบการทำงาน (Check)

คณะกรรมการที่ได้รับมอบหมาย จะประชุมติดตามผลการดำเนินงานทุกสัปดาห์ เพื่อดู ว่านักเรียนกลุ่มใดทำคะแนนเพิ่มขึ้น หรือลดลงอย่างไร

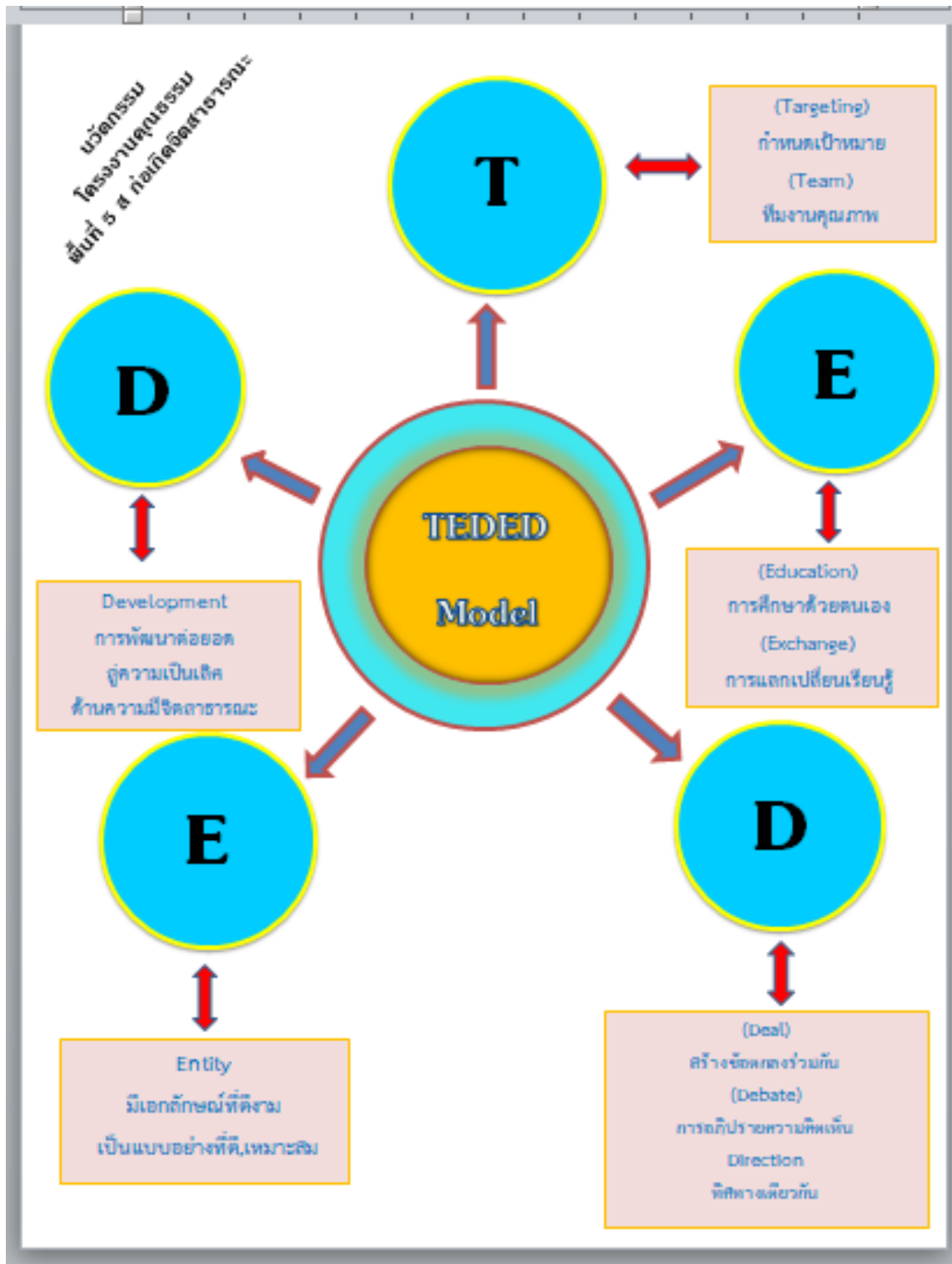
๔. ขั้นสรุปผล (Action)

สรุปผลคะแนนกิจกรรม ๕ ส เพิ่มขึ้นหรือไม่ และเพื่อนคนใดมีคะแนนพฤติกรรม ด้านจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น

นวัตกรรม

โครงการคุณธรรม ห้องเรียน ม.5/1

พื้นที่ 5 ส ก่อเกิดจิตสาธารณะ

แบบบันทึกกิจกรรมจิตสาธารณะ (รายบุคคล)

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

[illegible]

ลงชื่อ.....ครูที่ปรึกษา.....

(นางสุรินทร์ อดุชนนารี)

แบบสรุปกิจกรรรมจิตสาธารณะ

นักเรียน ชั้น ม.5/1

โรงเรียนหนองแขงวิทยา
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565

ที่	ชื่อ-สกุล	สถานที่/จำนวนครั้ง		รวม
		(ภายในโรงเรียน)15 ชม.	(ภายนอกโรงเรียน) 5 ชม.	
1	นายกิตติพนธ์ เสนาทิพย์			
2	นายไพศาล พิมพ์นาจ			
3	นายศุภฤกษ์ วงศ์ษา			
4	นางสาวกาสลอง เวรรณะ			
5	นางสาวกัญสุดา ปิลอง			
6	นางสาวกิตติมา จุมคำตา			
7	นางสาวดวงกมล วงมะลัย			
8	นางสาวดรุณี สุปวัน			
9	นางสาวดวงใจ ทองมี			
10	นางสาวนฤมล หานวี			
11	นางสาวประภาพร คู่แก้ว			
12	นางสาวภัทราวดี สุขจิต			
13	นางสาวอุมกรณัฏ์ พรหมศรี			
14	นายวรพจน์ พรหมดง			
15	นางสาวจินต์จุฑา แสงชน			
16	นางสาวเจนจิรา ดำมา			
17	นางสาวพัชรिता ภูจอมจิตร			
18	นางสาวสุดา ผินแก้ว			
19	นางสาวอริยา งอกทรัพย์			
20	นางสาวประภาพร กุลพันธ์			
21	นางสาวสุพัตรา โสมประทุม			

ลงชื่อ.....ครูที่ปรึกษา.....

(นางสุนันท์ อุดขุนนารี)

แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะ

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนด้านจิตสาธารณะ แล้วประเมินโดยใช้หลักเกณฑ์ต่อไปนี้

ข้อ	พฤติกรรม	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
1	นักเรียนอาสาช่วยงานต่างๆของโรงเรียนโดยไม่ได้ร้องขอ					
2	นักเรียนเก็บขยะ หรือเศษกระดาษ พลาสติก ฯลฯ โดยไม่ต้องให้ครูบอก					
3	นักเรียนใช้เวลาว่างทำความสะอาดห้องสำนักงานต่างๆภายในโรงเรียน					
4	เมื่อนักเรียนเห็นครูหรือเพื่อนถือของพะรุงพะรังจะรีบเข้าไปช่วยทันที					
5	นักเรียนช่วยตักเตือนคนอื่นที่ทิ้งขยะเรี่ยราด ให้เก็บไปทิ้งที่ถังขยะ					
6	เมื่อนักเรียนเห็นไฟ,พัดลม,หรือก๊อกน้ำ ที่เปิดทิ้งไว้ แล้วรีบปิดให้เรียบร้อย					
7	นักเรียนทำความสะอาด และเก็บอุปกรณ์เข้าที่เมื่อใช้เสร็จงาน					
8	นักเรียนใช้วัสดุอุปกรณ์ ของส่วนรวมอย่างประหยัด					
9	นักเรียนรู้หน้าที่และปฏิบัติกิจกรรมต่างๆได้เอง					
10	นักเรียนอาสาช่วยงานต่างๆของชุมชนทุกครั้งเมื่อมีโอกาส					

- 1 หมายถึง ไม่เกิด
 2 หมายถึง เกิดนานๆครั้ง
 3 หมายถึง เกิดบางครั้ง
 4 หมายถึง เกิดบ่อยครั้ง
 5 หมายถึง เกิดทุกครั้ง

ลงชื่อ.....ครูที่ปรึกษา.....

(นางสุรินทร์ อุดขุนนารี)

แบบบันทึกคะแนนการลงเขตพื้นที่กิจกรรม ส5 โรงเรียนหนองแขวงวิทยา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1

เดือน.....ปีการศึกษา.....

วัน กลุ่ม	วันจันทร์ ...../...../.....					วันอังคาร ...../...../.....					วันพุธ ...../...../.....					วันพฤหัสบดี ...../...../.....					วันศุกร์ ...../...../.....					รวมคะแนนทั้งหมด 150 คะแนน	ลำดับที่
	หัวข้อการประเมิน					หัวข้อการประเมิน					หัวข้อการประเมิน					หัวข้อการประเมิน					หัวข้อการประเมิน						
	ความสะอาด 10 คะแนน	ความสามัคคี 5 คะแนน	ตรงต่อเวลา 5 คะแนน	ทัศนียภาพ 5 คะแนน	การเก็บรักษาอุปกรณ์ 5	ความสะอาด 10 คะแนน	ความสามัคคี 5 คะแนน	ตรงต่อเวลา 5 คะแนน	ทัศนียภาพ 5 คะแนน	การเก็บรักษาอุปกรณ์ 5	ความสะอาด 10 คะแนน	ความสามัคคี 5 คะแนน	ตรงต่อเวลา 5 คะแนน	ทัศนียภาพ 5 คะแนน	การเก็บรักษาอุปกรณ์ 5	ความสะอาด 10 คะแนน	ความสามัคคี 5 คะแนน	ตรงต่อเวลา 5 คะแนน	ทัศนียภาพ 5 คะแนน	การเก็บรักษาอุปกรณ์ 5	ความสะอาด 10 คะแนน	ความสามัคคี 5 คะแนน	ตรงต่อเวลา 5 คะแนน	ทัศนียภาพ 5 คะแนน	การเก็บรักษาอุปกรณ์ 5		
กลุ่มที่ 1																											
กลุ่มที่ 2																											
รวมคะแนน																											

ลงชื่อ.....หัวหน้าห้อง

(นายไพศาล พิมพินาจ)

ลงชื่อ.....ครูที่ปรึกษา

(นางสุรินทร์ อุดขุนนารี)

ลงชื่อ.....ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองแขวงวิทยา

(นายเอกฉันท วงศ์ อินพ่อ)

บทที่ 4

ผลการดำเนินงาน

จากการดำเนินงานโครงการคุณธรรมเรื่อง “พื้นที่ 5 ส ก่อเกิดจิตสาธารณะ” ในครั้งนี้ ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนหนองแขวงวิทยา เริ่มจากการประชุมปรึกษาหารือ เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหา ของการทำกิจกรรม 5 ส ซึ่งได้มีวิธีการดำเนินงานโดยการแบ่งกลุ่มย่อย และสร้างมาตรการในควบคุมการปฏิบัติงาน เช่น สร้างแบบประเมินการทำกิจกรรม 5 ส ,แบบประเมินพฤติกรรมความมีจิตสาธารณะ ตรวจสอบการทำงานโดยมีคณะกรรมการนักเรียนคอยกำกับติดตาม และรายงานผลทุกวัน และสรุปสถิติรายเดือน ผลปรากฏว่านักเรียนทุกคนมีจิตสาธารณะ และปฏิบัติหน้าที่เพิ่มขึ้นซึ่งสามารถสรุปผลการดำเนินงาน ดังนี้

จากการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการคุณธรรม “พื้นที่ 5 ส ก่อเกิดจิตสาธารณะ” ช่วยกันทำกิจกรรม 5 ส ในเขตพื้นที่ตนเองมากขึ้น
2. ผลการตรวจความสะอาดในเขตรับผิดชอบพื้นที่ 5 ส มีความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น ดังตาราง
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 มีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 1

แบบสรุปคะแนนการทำกิจกรรม 5 ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1

เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2565

สัปดาห์ที่ 1								
วันที่ 17-20								
วัน / กลุ่ม	จันทร์ (คะแนน) 30	อังคาร (คะแนน) 30	พุธ (คะแนน) 30	พฤหัสบดี (คะแนน) 30	ศุกร์ (คะแนน) 30	รวม (คะแนน) 120	ร้อยละ	ลำดับที่
กลุ่มที่ 1	-	15	22	22	17	71	59.17	2
กลุ่มที่ 2	-	16	20	18	20	74	61.67	1
รวม						145	60.42	

สัปดาห์ที่ 2								
วันที่ 23-27								
วัน / กลุ่ม	จันทร์ (คะแนน) -30	อังคาร (คะแนน) -30	พุธ (คะแนน) -30	พฤหัสบดี (คะแนน) -30	ศุกร์ (คะแนน) -30	รวม (คะแนน) -150	ร้อยละ	ลำดับที่
กลุ่มที่ 1	24	27	20	17	24	112	74.67	2
กลุ่มที่ 2	23	24	22	22	23	114	76.00	1
รวม						226	75.34	
สัปดาห์ที่ 3								
วันที่ 30-31								
วัน / กลุ่ม	จันทร์ (คะแนน) -30	อังคาร (คะแนน) -30	พุธ (คะแนน) -30	พฤหัสบดี (คะแนน) -30	ศุกร์ (คะแนน) -30	รวม (คะแนน) -60	ร้อยละ	ลำดับที่
กลุ่มที่ 1	28	28	-	-	-	56	93.33	1
กลุ่มที่ 2	24	25	-	-	-	49	81.67	2
รวม						105	87.50	
สรุปคะแนนการทำกิจกรรม 5 ส เดือนพฤษภาคม						476	74.42	

จากตารางที่ 1 แบบสรุปคะแนนการทำกิจกรรม 5 ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1
เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2565 พบว่า กลุ่มที่ 2 มีคะแนนสูงสุด ในสัปดาห์ที่ 1 และ 2 คือ 74 คิดเป็นร้อยละ
60.42 114 คิดเป็นร้อยละ 76.00 ตามลำดับ รองลงมา คือ กลุ่มที่ 1 คะแนน 56 คิดเป็นร้อยละ 93.33
ในภาพรวมมีคะแนนการทำกิจกรรม 5 ส 476 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 74.42

ตารางที่ 2

แบบสรุประยะแผนการทำกิจกรรม 5 ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1

เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2565

สัปดาห์ที่ 1								
วันที่ 1-3								
วัน / กลุ่ม	จันทร์ (คะแนน) 30	อังคาร (คะแนน) 30	พุธ (คะแนน) 30	พฤหัสบดี (คะแนน) 30	ศุกร์ (คะแนน) 30	รวม (คะแนน) 90	ร้อยละ	ลำดับที่
กลุ่มที่ 1	-	-	20	16	25	61	67.78	2
กลุ่มที่ 2	-	-	20	18	20	63	70.00	1
รวม						124	75.34	
สัปดาห์ที่ 2								
วันที่ 6-10								
วัน / กลุ่ม	จันทร์ (คะแนน) 30	อังคาร (คะแนน) 30	พุธ (คะแนน) 30	พฤหัสบดี (คะแนน) 30	ศุกร์ (คะแนน) 30	รวม (คะแนน) 150	ร้อยละ	ลำดับที่
กลุ่มที่ 1	23	20	22	23	23	111	74.00	1
กลุ่มที่ 2	20	18	17	14	23	92	61.33	2
รวม						203	67.67	
สัปดาห์ที่ 3								
วันที่ 13-17								
วัน / กลุ่ม	จันทร์ (คะแนน) 30	อังคาร (คะแนน) 30	พุธ (คะแนน) 30	พฤหัสบดี (คะแนน) 30	ศุกร์ (คะแนน) 30	รวม (คะแนน) 150	ร้อยละ	ลำดับที่
กลุ่มที่ 1	19	20	22	26	26	108	72.00	2
กลุ่มที่ 2	17	20	22	26	27	112	74.67	1
รวม						220	73.34	

สัปดาห์ที่ 4 วันที่ 20-24								
วัน / กลุ่ม	จันทร์ (คะแนน) 30	อังคาร (คะแนน) 30	พุธ (คะแนน) 30	พฤหัสบดี (คะแนน) 30	ศุกร์ (คะแนน) 30	รวม (คะแนน) 150	ร้อยละ	ลำดับที่
กลุ่มที่ 1	26	26	28	27	27	134	89.33	1
กลุ่มที่ 2	26	26	26	27	27	132	88.00	2
รวม						266	88.67	
สัปดาห์ที่ 5 วันที่ 27-30								
วัน / กลุ่ม	จันทร์ (คะแนน) 30	อังคาร (คะแนน) 30	พุธ (คะแนน) 30	พฤหัสบดี (คะแนน) 30	ศุกร์ (คะแนน) 30	รวม (คะแนน) -120	ร้อยละ	ลำดับที่
กลุ่มที่ 1	29	23	24	29	-	105	87.50	2
กลุ่มที่ 2	28	26	27	29	-	110	91.67	1
รวม						215	89.59	
สรุปคะแนนการทำกิจกรรม 5 ส เดือนมิถุนายน						1,028	78.92	

จากตารางที่ 2 แบบสรุปคะแนนการทำกิจกรรม 5 ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2565 พบว่า กลุ่มที่ 2 มีคะแนนสูงสุด ในสัปดาห์ที่ 1,3 และ 5 คือ 63 คิดเป็นร้อยละ 70.00 112 คิดเป็นร้อยละ 74.67 และ 110 คิดเป็นร้อยละ 91.67 ตามลำดับ รองลงมา คือ กลุ่มที่ 1 ในสัปดาห์ที่ 2,4 คะแนน 111 คิดเป็นร้อยละ 74.00 และ 134 คิดเป็นร้อยละ 89.33 ตามลำดับ ในภาพรวมมีคะแนนการทำกิจกรรม 5 ส 1,028 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78.92

ตารางที่ 3

แบบสรุประเมินการทำกิจกรรม 5 ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1

เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2565

สัปดาห์ที่ 1								
วันที่ 1								
วัน / กลุ่ม	จันทร์ (คะแนน) 30	อังคาร (คะแนน) 30	พุธ (คะแนน) 30	พฤหัสบดี (คะแนน) 30	ศุกร์ (คะแนน) 30	รวม (คะแนน) 30	ร้อยละ	ลำดับที่
กลุ่มที่ 1	-	-	-	-	24	24	80.00	1
กลุ่มที่ 2	-	-	-	-	23	23	76.67	2
รวม						47	78.34	
สัปดาห์ที่ 2								
วันที่ 4-8								
วัน / กลุ่ม	จันทร์ (คะแนน) 30	อังคาร (คะแนน) 30	พุธ (คะแนน) 30	พฤหัสบดี (คะแนน) 30	ศุกร์ (คะแนน) 30	รวม (คะแนน) 150	ร้อยละ	ลำดับที่
กลุ่มที่ 1	20	21	23	24	25	113	75.33	2
กลุ่มที่ 2	22	23	24	25	27	121	86.67	1
รวม						234	81.00	
สัปดาห์ที่ 3								
วันที่ 11-15								
วัน / กลุ่ม	จันทร์ (คะแนน) 30	อังคาร (คะแนน) 30	พุธ (คะแนน) 30	พฤหัสบดี (คะแนน) 30	ศุกร์ (คะแนน) 30	รวม (คะแนน) 150	ร้อยละ	ลำดับที่
กลุ่มที่ 1	27	27	25	23	25	127	84.67	1
กลุ่มที่ 2	28	22	24	23	23	120	80.00	2
รวม						247	82.34	

สัปดาห์ที่ 4 วันที่ 18-22								
วัน / กลุ่ม	จันทร์ (คะแนน) 30	อังคาร (คะแนน) 30	พุธ (คะแนน) 30	พฤหัสบดี (คะแนน) 30	ศุกร์ (คะแนน) 30	รวม (คะแนน) 150	ร้อยละ	ลำดับที่
กลุ่มที่ 1	25	24	28	25	26	128	85.33	1
กลุ่มที่ 2	24	25	24	25	26	124	82.67	2
รวม						252	84.00	
สรุปคะแนนการทำกิจกรรม 5 ส เดือน กรกฎาคม						780	81.42	

จากตารางที่ 3 แบบสรุปคะแนนการทำกิจกรรม 5 ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2565 พบว่า กลุ่มที่ 1 มีคะแนนสูงสุดในสัปดาห์ที่ 1,3 และ 4 คือ 24 คิดเป็นร้อยละ 80.00 127 คิดเป็นร้อยละ 84.67 และ 128 คิดเป็นร้อยละ 85.23 ตามลำดับ รองลงมา คือ กลุ่มที่ 2 ในสัปดาห์ที่ 2 คะแนน 121 คิดเป็นร้อยละ 86.67 ในภาพรวมมีคะแนนการทำกิจกรรม 5 ส 780 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.42

ตารางที่ 4

แบบสรุปคะแนนการมีจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1

ที่	ชื่อ-สกุล	คะแนนพฤติกรรมด้านความมีจิตสาธารณะ										รวม	ร้อยละ
		รายการประเมิน											
		ข้อ 1-10											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
1	นายกิตติพนธ์ เสนาทิพย์	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	49	98
2	นายไพศาล พิมพ์นาจ	4	4	5	5	5	4	5	5	4	5	46	92
3	นายศุภฤกษ์ วงศ์ษา	4	4	5	5	4	4	5	5	4	4	44	88
4	นางสาวกาสลอง เวระนะ	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	49	98
5	นางสาวกัญสุตา ปิลอง	3	3	4	4	3	3	5	5	4	3	37	74
6	นางสาวกิตติมา จุ่มคำตา	3	3	3	4	3	3	4	4	3	3	33	66
7	นางสาวดวงกมล วงมะลัย	5	4	5	5	4	4	5	5	5	5	47	94
8	นางสาวดรุณี สุปวัน	4	3	4	4	3	4	4	4	3	4	37	74
9	นางสาวดวงใจ ทองมี	3	3	4	3	3	3	4	4	3	3	33	66
10	นางสาวนฤมล หาฉวี	3	3	4	3	3	3	4	4	3	3	33	66
11	นางสาวประภาพร คู่แก้ว	5	4	5	5	4	4	5	5	5	4	46	92
12	นางสาวภัทราวดี สุขจิต	4	3	3	4	3	4	4	4	4	4	37	74
13	นางสาวอุมารณ พรหมศรี	4	3	3	4	3	4	4	4	3	3	35	70
14	นายวรพจน์ พรหมดง	4	4	3	4	4	4	5	4	4	4	40	80
15	นางสาวจินต์จุฑา แสงวงชน	5	4	4	4	4	4	5	4	4	4	42	84
16	นางสาวเจนจิรา ดำมา	4	4	4	4	4	4	5	4	4	4	41	82
17	นางสาวพัชรिता ภูจอมจิตร	4	3	4	4	3	3	4	4	4	3	36	72
18	นางสาวสุดา ผินแก้ว	3	3	3	3	3	3	4	4	3	3	33	66
19	นางสาวอริยา งอกทรัพย์	3	3	3	3	3	4	4	4	4	3	34	68
20	นางสาวประภาพร กุลพันธ์	4	3	4	4	4	4	4	4	4	3	38	76
21	นางสาวสุพัตรา โสมประทุม	3	3	3	3	3	3	4	4	3	3	32	64
สรุปคะแนนพฤติกรรมด้านความมีจิตสาธารณะ												822	78.29

จากตารางที่ 4 แบบสรุปคะแนนด้านความมีจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1

เมื่อสิ้นสุดโครงการเดือน 17 พ.ค.- 22 ก.ค. 2565 พบว่า นายกิตติพันธ์ เสนาทิพย์ และ น.ส.กาสลอง เวระนะ มีคะแนนสูงสุด คือ 49 คิดเป็นร้อยละ 98.00 รองลงมา คือ พบว่า น.ส.ดวงกมล วงมะลัย และ น.ส.ประภาพร คู่แก้ว คะแนน 47 คิดเป็นร้อยละ 94.00 / 46 คิดเป็นร้อยละ 92.00 ตามลำดับ ในภาพรวมมีคะแนนพฤติกรรมด้านความมีจิตสาธารณะ 822 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78.29

บทที่ 5

สรุปผลการดำเนินงาน

สรุปผลการดำเนินงาน

จากการดำเนินงานโครงการคุณธรรมเรื่อง “พื้นที่ 5 ส ก่อเกิดจิตสาธารณะ” ในครั้งนี้ ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนหนองแขวงวิทยา เริ่มจากการประชุมปรึกษาหารือ เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหา ของการทำกิจกรรม 5 ส ซึ่งได้มีวิธีการดำเนินงานโดยการแบ่งกลุ่มย่อย และสร้างมาตรการในควบคุมการปฏิบัติงาน เช่น สร้างแบบประเมินการทำกิจกรรม 5 ส ,แบบประเมินพฤติกรรมความมีจิตสาธารณะรายบุคคล ตรวจสอบการทำงานโดยมีคณะกรรมการนักเรียนคอยกำกับติดตาม และรายงานผลทุกวัน และสรุปสถิติรายเดือน ผลปรากฏว่านักเรียนทุกคนมีจิตสาธารณะ และปฏิบัติหน้าที่เพิ่มขึ้นซึ่งสามารถสรุปผลการดำเนินงาน ดังนี้

ภาพความสำเร็จที่เกิดขึ้น

นักเรียน

1. นักเรียนทำกิจกรรม 5 ส ร้อยละ 100
2. นักเรียนมีจิตสาธารณะ ทำงานเพื่อส่วนรวม เพิ่มขึ้นร้อยละ 100

ห้องเรียน

1. นักเรียนมีความสามัคคีในห้องเรียนมากขึ้น
2. พื้นที่รับผิดชอบ 5 ส และห้องเรียนสะอาดมากขึ้น เพราะนักเรียนมาช่วยทำเวร (ได้คะแนนตรวจความสะอาด เต็ม 100 (เกือบทุกสัปดาห์)

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเร็จ

1. นักเรียนมีความมุ่งมั่นเพื่อให้งานสำเร็จตามแผนที่กำหนด
2. นักเรียนต้องการผลงานด้านความมีจิตสาธารณะการเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิดของครูที่ปรึกษา
3. นักเรียนต้องการสะสมผลงานด้านความมีคุณธรรม เพื่อใช้ในการศึกษาต่อ

สรุปผลการดำเนินงาน

1. การทำกิจกรรม 5 ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2565 พบว่า กลุ่มที่ 2 มีคะแนนสูงสุดในสัปดาห์ที่ 1 และ 2 คือ 74 คิดเป็นร้อยละ 60.42 114 คิดเป็นร้อยละ 76.00 ในภาพรวมมีคะแนนการทำกิจกรรม 5 ส 476 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 74.42

2. การทำกิจกรรม 5 ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2565 พบว่า กลุ่มที่ 2 มีคะแนนสูงสุดในสัปดาห์ที่ 1,3 และ 5 คือ 63 คิดเป็นร้อยละ 70.00 112 คิดเป็นร้อยละ 74.67 และ 110 คิดเป็นร้อยละ 91.67 ในภาพรวมมีคะแนนการทำกิจกรรม 5 ส 1,028 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78.92

3. การทำกิจกรรม 5 ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2565

พบว่า กลุ่มที่ 1 มีคะแนนสูงสุด ในสัปดาห์ที่ 1,3 และ 4 คือ 24 คิดเป็นร้อยละ 80.00 127 คิดเป็นร้อยละ 84.67 และ 128 คิดเป็นร้อยละ 85.23 ในภาพรวมมีคะแนนการทำการกิจกรรม 5 ส 780 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.42

4. คุณธรรมด้านความมีจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 เมื่อสิ้นสุดโครงการเดือน 17 พ.ค.- 22 ก.ค. 2565 พบว่า นายกิตติพนธ์ เสนาทิพย์ และ น.ส.ภาสลอง เวนระนะ มีคะแนนสูงสุด คือ 49 คิดเป็นร้อยละ 98.00 รองลงมา คือ พบว่า น.ส.ดวงกมล วงมะลัย และ น.ส.ประภาพร คู่แก้ว คะแนน 47 คิดเป็นร้อยละ 94.00 / 46 คิดเป็นร้อยละ 92.00 ตามลำดับ ในภาพรวมมีคะแนนพฤติกรรมด้านความมีจิตสาธารณะ 822 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78.29

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการบูรณาการความมีจิตสาธารณะในด้านอื่นๆเพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ยั่งยืน สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
2. ควรทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนักและมีคุณธรรมความมีจิตสาธารณะในชีวิตประจำวัน
3. ควรมีการขยายผลสู่นักเรียนทุกระดับชั้นในโรงเรียน

บรรณานุกรม

บริบทโรงเรียนหนองแขงวิทยา

(แผนปฏิบัติการโรงเรียนหนองแขงวิทยา : 2565 1-4)

พระบรมราโชวาทเกี่ยวกับความมีจิตสาธารณะ

(<https://edu.chula.ac.th/sites/default/files/2019-07> สืบค้น : 5/7/65)

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความมีจิตสาธารณะ

(<http://ktbwsk.blogspot.com/2013/08/2542-15-16-3-1.html> สืบค้น 5/7/65)

กิจกรรม 5 ส

<https://sites.google.com/site/khorngkarkickrrm5s/khwam-hmay-khxng-5-s> สืบค้น : 5/7/65

ภาพประกอบ

ศึกษาค้นคว้าหาวิธีแก้ปัญหา

แบ่งกลุ่มวางแผนการทำงาน

ทำกิจกรรม ๕ ส

ทำกิจกรรมจิตสาธารณะ

ตรวจสอบการทำงาน

สรุปผลรายสัปดาห์

